

УДК 37

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.73-2.05>

Мужановська М. М.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ МОБІЛЬНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

На основі аналізу науково-методичної літератури та мережних джерел досліджено зміст понять “мобільне навчання”, “мобільні технології”, “технології мобільного навчання”. Так під поняттям “мобільне навчання” (m-learning) у ЗЗСО розуміємо форму електронного навчання з використанням особистих мобільних пристроїв школярів, навчання в різних контекстах: через соціальну та змістову взаємодію, із використанням навчальних технологій мобільних пристроїв у зручний для учнів час. Узагальнено досвід упровадження мобільних технологій (m-learning) у навчальний процес школи. Виокремлено педагогічні умови, дидактичні функції та принципи мобільного навчання у ЗЗСО. Основними аспектами впровадження мобільного навчання у ЗЗСО є використання мобільної технології: це навчання, коли за допомогою технологічного інструменту опосередковуються школяр та знання як продовження електронного навчання та є одним із можливих напрямів змішаного навчання, це навчання, орієнтоване на учня. Визначено особливості впровадження мобільного навчання в закладах загальної середньої освіти, зазначено переваги використання мобільного навчання в освітньому просторі ЗЗСО. Із упровадженням мобільного навчання освітній процес адаптується до умов цього середовища, стаючи компактним, вузькоспрямованим і інтерактивним. У мобільному навчанні важливим є те, що інформація подається невеликими порціями, максимально чітко відповідає ситуації і при цьому процес взаємодії з продуктом має приносити задоволення. Відповідно, змінюються звички користувачів: учні все більше хочуть, щоб процес навчання був простим, ефективним і веселим. Для зв'язку між учасниками освітнього процесу використовують мобільні пристрої, забезпечуючи новий рівень комунікації та управління навчанням. Для вчителів перевагою використання мобільного навчання є можливість робити запит у учнів у відповідь на завдання, а для батьків – здійснювати контроль над успіхами дітей через отримання актуальної інформації зі школи.

Ключові слова: мобільне навчання, електронне навчання, принципи навчання, інформаційно-комунікаційні технології.

У всьому світі люди все більше використовують мобільні технології, які забезпечують ефективне функціонування практично всіх аспектів їхнього життя, включаючи знайомство та спілкування через створення своєї онлайн-особистості, банкінг, ведення документообігу та ін. Розвиток мобільних технологій та впровадження їх у повсякденне життя відбуваються надзвичайно швидкими темпами серед людей різних віку, національностей, соціального й економічного рівнів.

Одночасно зі зростанням кількості та якості мобільних технологій вдосконалюється і система загальної середньої освіти. Навчання сучасного школяра більше не обмежується місцем за партою, кількістю та якістю комп'ютерної техніки, підручниками. Замість цього все освітнє середовище розташоване в мобільному пристрої з миттєвим доступом і необмеженими можливостями в навчанні.

Впровадження мобільних технологій в навчальний процес закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) актуалізує дослідження питання особливостей використання таких технологій для забезпечення ефективного освітнього процесу школярів.

Упровадження технологій мобільного навчання у науковій літературі розглядалося у кількох напрямках: аналіз особливостей та можливостей електронного (E-learning), мобільного (M-learning) навчання (В. Ю. Биков, І. П. Воротникова, Р. М. Горбатюк, Р. С. Гуревич, О. О. Наливайко, Н. А. Черноус та ін.); опис застосування окремих технологій, спеціально розроблених для вивчення певних тем з окремих навчальних дисциплін (М. І. Жалдак, О. О. Карпова, В. М. Косик, В. М. Самойленко, С. О. Семеріков, Г. В. Скрипка, О. В. Слободяник, Н. Д. Ткаченко та ін.); аналіз готовності учасників освітнього процесу використовувати мобільний телефон у навчанні (Ф. Я. Майнаєв, С. І. Терещук, Д. Сулісоро, L. Yunita та ін.).

Мега статті. Проте залишається актуальним і потребує подальших досліджень питання використання мобільних технологій у навчальному процесі школярів. Зокрема, потребують детального вивчення питання щодо основних етапів упровадження мобільних технологій навчання, висвітлення питань добору та використання сучасних мобільних засобів навчання.

Аналіз теоретичних та практичних досліджень вітчизняних та зарубіжних дослідників показав, що впровадження технологій мобільного навчання (m-learning) в освітній процес ЗЗСО розглядають як новий етап розвитку електронного навчання (e-learning) (С.О. Семеріков), що використовує як засіб навчання мобільні пристрої і безпроводний доступ до навчальних ресурсів.

С. І. Терещук під мобільним навчанням розуміє використання мобільної технології в навчальному процесі, а мобільні технології – як широкий спектр цифрових і повністю портативних мобільних пристроїв (смартфонів, планшетних комп'ютерів, електронних книг тощо), що дають змогу здійснювати операції з отримання, обробки та поширення інформації [2].

Також дослідники поняття “мобільне навчання” пов'язують його з використанням у процесі навчання та у викладанні мобільних і портативних ІТ-пристроїв, таких як кишенькові комп'ютери, мобільні телефони, ноутбуки, нетбуки, планшетні ПК та ін. [3, с. 289].

У рекомендаціях ЮНЕСКО вказано, що застосування мобільних технологій в освітньому процесі дає змогу істотно розширити і поліпшити можливості для навчання у різних умовах [4, с. 7].

Упровадження мобільних технологій в освітній процес ЗЗСО можливе спільно з іншими інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ) або незалежно. У такому разі мобільне навчання виступає окремим напрямом у галузі застосування ІКТ в освіті.

Основними аспектами впровадження мобільного навчання в ЗЗСО є:

- використання мобільної технології;
- це навчання, коли за допомогою технологічного інструменту опосередковуються школяр та знання;
- як продовження електронного навчання та один із можливих напрямів змішаного навчання (рис. 1);
- навчання, орієнтоване на учня.

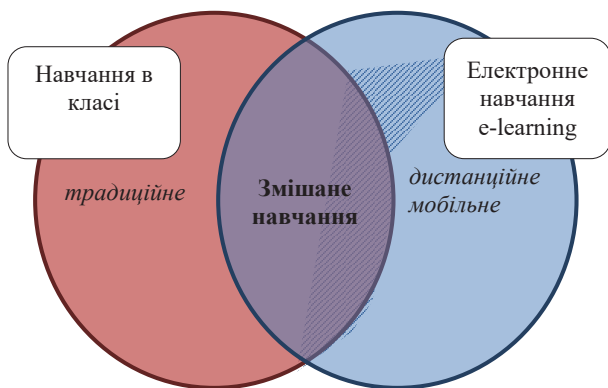

Рис. 1. Місце мобільного навчання в системі освіти

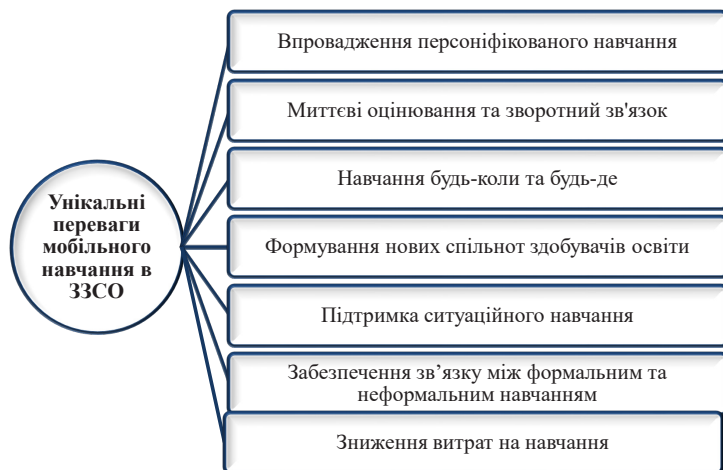

Рис. 2. Унікальні переваги впровадження мобільного навчання в ЗЗСО

з навчанням надає учням додаткової мотивації до освіти. Отримавши більш захоплюючий і цікавий процес навчання, учні починають користуватися ним, поліпшуючи власні результати.

Іншою перевагою мобільного навчання є те, що навчання може відбуватися в будь-який момент, у будь-якому місці, тобто школярі можуть отримати доступ до освіти на ходу, маленькими порціями.

Мобільне навчання здійснюється на основі сучасних педагогічних, інформаційних і телекомунікаційних технологій та дає змогу створити відкрите інформаційне середовище у ЗЗСО, що сприяє впровадженню неперервної освіти для кожного здобувача освіти.

Порівняно з традиційними педагогічними підходами в освіті мобільне навчання дає змогу розширити можливості роботи в класі за рахунок:

- раціонального використання часу, тестування, опитування, посібники для роботи та навчання за часом;
- місця розташування, доступності, контекстного навчання;
- зберігання файлів у хмарі;
- навчання у соціальних мережах, іграх, симуляторах.

Мобільне навчання (m-learning) є формою електронного навчання з використанням особистих мобільних пристроїв, навчання в різних контекстах: через соціальну та змістову взаємодію, з використанням навчальних технологій мобільних пристроїв у зручний час [5].

Проаналізувавши зазначені визначення, під поняттям мобільного навчання будемо розуміти навчання учнів із застосуванням мобільних пристроїв для доступу до освітніх ресурсів. Таким чином, упровадження мобільного навчання в ЗЗСО включає заходи, необхідні для досягнення цілей навчання кожного окремого учня, ефективне управління шкільними системами, вдосконалення взаємодії між здобувачами освіти, вчителями та сім'ями учнів.

Відповідно до визначення мобільного навчання, охарактеризуємо його принципи, функції, переваги та особливості впровадження мобільного навчання у ЗЗСО.

Унікальними перевагами впровадження мобільного навчання було те, що у ЗЗСО вчителям і учням було запропоновано різні форми навчання та впровадження персоналізованого навчання. На відміну від традиційного навчання, коли у класах обмежена кількість місць (або класи переповнені учнями) і працюють у межах жорсткого програмного навчання, мобільне навчання дає змогу вчителю в реальному часі аналізувати роботу кожного учня та всього класу загалом для оптимізації навчального плану. Також учень у реальному часі має можливість відслідковувати власні успіхи та планувати подальше навчання.

Мобільне навчання для школярів розробляється в ігровій формі, що у поєднанні

Аналіз наукової літератури та вивчення досвіду практичного впровадження мобільного навчання у ЗЗСО дали змогу сформулювати рекомендації щодо побудови інформаційного середовища сучасного ЗЗСО, орієнтованого на застосування мобільного навчання.

До технічних критеріїв мобільного навчання належать: простота використання, типи мобільної взаємодії, інструментарій навчання.

Проте залишаються проблеми впровадження мобільного навчання у ЗЗСО:

- доступність мобільних технологій;
- оцінювання результатів навчання;
- забезпечення та підтримування навчання у багатьох контекстах;
- захист контенту та особистих даних;
- стрімкі зміни моделей/технологій/функціональності пристроїв;
- розроблення відповідної теорії мобільного навчання для здобувачів різного віку;
- проєктування технологій для підтримки навчання.

Із впровадженням мобільного навчання освітній процес адаптується до умов цього середовища, стаючи компактним, вузькоспрямованим і інтерактивним. У мобільному навчанні важливим є те, що інформація подається невеликими порціями, максимально чітко відповідає ситуації і при цьому процес взаємодії з продуктом має приносити задоволення. Відповідно, змінюються звички користувачів: учні все більше хочуть, щоб процес навчання був простим, ефективним і веселим. Для зв'язку між учасниками освітнього процесу використовують мобільні пристрої, забезпечуючи новий рівень комунікації та управління навчанням. Для вчителів перевагою використання мобільного навчання є можливість робити запит в учнів у відповідь на завдання, а для батьків – здійснювати контроль над успіхами дітей через отримання актуальної інформації з школи.

Висновки. Дослідивши можливості використання мобільного навчання у ЗЗСО, можна зробити висновок, що мобільне навчання стає невід'ємною частиною сучасної освіти. Воно є раціональним та якісним доповненням традиційного та електронного навчання, даючи змогу розширити межі навчального процесу, полегшити доступ до систематизованих навчальних матеріалів, забезпечити їхню якість.

Перспективою подальших досліджень вважаємо напрями використання мобільного навчання, що потребують детального вивчення та вдосконалення: забезпечення та підтримування навчання у багатьох контекстах; розроблення відповідної теорії мобільного навчання для школярів; проєктування нових технологій для підтримки навчання учнів різного віку.

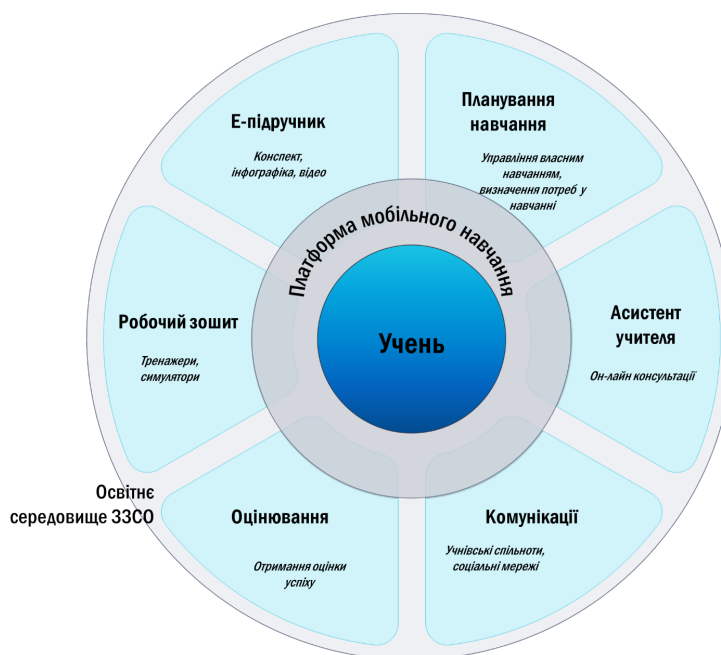

Рис. 3. Модель використання мобільного навчання у ЗЗСО

Використана література:

1. Семеріков С. О. Фундаменталізація навчання інформатичних дисциплін у вищій школі : монографія / наук. ред. акад. АПН України, д.пед.н., проф. М. І. Жалдак. Кривий Ріг : Мінерал ; Київ : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. 340 с.
2. Терещук С. І. Технологія мобільного навчання: проблеми та шляхи вирішення. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія "Педагогічні науки"*. 2016. Вип. 138. С. 178–180. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2016_138_40.
3. Мардаренко О. В. Інтерактивні комунікативні технології освіти: мобільне навчання як нова технологія в підвищенні мовної компетенції студентів немовних ВНЗ. *Інформатика та математичні методи в моделюванні*. 2013. Т. 3. № 3. С. 288–293. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Itmm_2013_3_3_13.
4. UNESCO policy guidelines for mobile learning / edited by Rebecca Kraut. Paris : UNESCO, 2013. 41 p. URL : <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002196/219641E.pdf>.
5. Trentin G. & Repetto M. (2013). *Using Network and Mobile Technology to Bridge Formal and Informal Learning*. Woodhead : Chandos Publishing Limited, Cambridge. ISBN 978-1-84334-699-9.

References:

1. Semerikov S.O. (2009) *Fundamentalizacia navchannia informacnykh duczuplin y vushiy shkoli* [Fundamentalisation of teaching of information disciplines in higher education]. Krivoy Rog: Mineral [in Ukrainian].
2. Tereshchuk S.I. (2016) *Technologia mobilnogo navchannia: problemu ta vurishennia* [Mobile learning technology: problems and solutions]. Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences. Znannia [in Ukrainian].

3. Mardarenko O.V. (2013) *Interaktivni komunikativni tehnologii osvitu: mobilne navchannia aik nova technologia v pidvushenni movnoi kompetencii studentiv nemovnych VNZ* [Interactive communicative technologies of education: mobile learning as a new technology in enhancing the language competence of students of non-language universities]. Informatics and mathematical methods in modeling. [in Ukrainian].
4. West M., Vosloo S. (2013) *UNESCO policy guidelines for mobile learning*. Paris: UNESCO.
5. Trentin G., Repetto M. (Eds.) (2013). *Using network and mobile technologies to overcome formal and non-formal learning*. Woodhead: Chandos Publishing Limited, Cambridge.

Muzhanovska M. M. Some aspects of introducing mobile learning in school

In the article on the basis of the analysis of scientific and methodological literature and network sources the content of the concepts of "mobile learning", "mobile technologies", "mobile learning technologies" is investigated. So by the concept of mobile learning (m-learning) in the WFD we mean a form of e-learning using the personal mobile devices of students, learning in different contexts – through social and meaningful interaction, using the learning technologies of mobile devices at a convenient time for students. The experience of introducing mobile technologies (m-learning) into the school's educational process is generalized. The article highlights the pedagogical conditions, didactic functions and principles of mobile learning in the HLS. The main aspects of the introduction of mobile learning in the HLS are the use of mobile technology, that is, when a technology tool mediates schoolchildren and knowledge as an extension of e-learning and is one of the possible areas of blended learning, this is learner-centered learning. The peculiarities of the introduction of mobile education in general secondary education institutions are identified, the advantages of the use of mobile learning in the educational space of the WSS are outlined. With the introduction of mobile learning, the educational process adapts to the environment, becoming compact, focused and interactive. In mobile learning, it is important that the information is delivered in small portions, as clearly as possible to the situation and, at the same time, that the process of interaction with the product is satisfying. Accordingly, users' habits are changing: students increasingly want the learning process to be simple, effective and fun. They use mobile devices to communicate with participants in the educational process, providing a new level of communication and learning management. For teachers, the advantage of using mobile learning is the ability to ask students in response to the task, and parents to monitor the progress of children through obtaining relevant information from school.

Key words: mobile learning, e-learning, learning principles, information and communication technologies.

УДК 378.037.1

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.73-2.06>

Назаренко І. І.

СТАВЛЕННЯ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА ДО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Розглядаються важливі аспекти сучасної освіти: розуміння ролі фізичного виховання для підтримання здоров'я, гармонійного розвитку студентської молоді та її спроможності відповідати на виклики сучасної епохи, важливість забезпечення органічного взаємозалежного процесу навчання і виховання засобами фізичної культури, комплексний позитивний вплив фізичного виховання на якість вищої освіти.

Сьогодні неможливо знайти жодної сфери людської діяльності, не пов'язаної з фізичною культурою, оскільки фізична культура і спорт – загально визнані матеріальні і духовні цінності суспільства у цілому і кожної людини окремо. Не випадково в останні роки все частіше говориться про фізичну культуру не лише як про самостійний соціальний феномен, а й як про стійку якість особистості.

У статті подано аналіз останніх наукових досліджень організації фізичного виховання у закладах вищої освіти. Розглянуто проблеми погіршення стану здоров'я та фізичної підготовленості студентів, зниження мотивації до занять фізичною культурою та спортом. Проведено анкетування щодо виявлення ставлення сучасної молоді до фізичного виховання та здорового способу життя, визначення значення фізкультурно-оздоровчої активності у житті студентської молоді. Окреслено актуальні питання вдосконалення системи фізичного виховання в умовах реформування освітньої сфери.

Досліджено теоретичні питання модернізації процесу фізичного виховання. Вказано на недоліки методологічного й практичного характеру сучасного фізичного виховання студентів. Обґрунтовано доцільність використання інноваційних технологій. Проаналізовано основні напрями впровадження інноваційних технологій у систему фізичного виховання закладів вищої освіти.

Формування мотивації студентів до занять спортом є першочерговим завданням викладача фізичного виховання.

Ключові слова: фізичне виховання, мотивація, рухова активність, фізична підготовка, заклади вищої освіти, студенти, анкетування, здоровий спосіб життя.

На сучасному етапі розвитку суспільства фізична культура є одним із найважливіших чинників формування, зміцнення та збереження здоров'я людини. Фізичне виховання відіграє важливу роль у вихованні студентів як майбутніх спеціалістів. Стрімкий розвиток науки, зростаюча кількість нової інформації, необхідної для сучасного фахівця, роблять навчальну діяльність студента все більш інтенсивною і напруженою, тож щоб зберегти та підвищити працездатність студентів протягом усього періоду навчання, необхідно використовувати різні засоби фізичної культури.